

DET KONGELIGE
MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Deres referanse
04/1994

Vår referanse
200405020-/AKH

Dato
08.03.05

Høring - NOU 2004: 26 Hjemfall

Moderniseringsdepartementet (MOD) viser til Olje- og energidepartementets brev av 01.12.04 om høring av Hjemfallsutvalgets utredning.

Et hovedproblem ved gjeldende hjemfallsordning er at den gir ulike rammebetingelser og vilkår for overdragelse av eierandeler i kraftbransjen. For privateide kraftselskaper hjemfaller vannfall og alle anlegg vederlagsfritt til staten etter endt konsesjonsperiode (normalt 60 år). For offentlig eide kraftverk er det ikke hjemfall. Dersom et offentlig eid kraftverk får inn private eierinteresser med mer enn 1/3, regnes selskapet som privateid, og Olje- og energidepartementet har lagt til grunn at hjemfall da inntreffer 60 år etter at opprinnelig konsesjon ble gitt. De ulike hjemfallsreglene for hhv. offentlige og private kraftselskaper har medført at den strukturutviklingen som har skjedd etter liberaliseringen av kraftmarkedet i hovedsak har skjedd mellom offentlige aktører. Private interesser, inklusive utenlandske aktører, har som følge av hjemfallsreglene ikke hatt like stor betalingsvillighet for eierandeler i kraftselskaper som offentlige aktører.

Hovedhensyn ved utforming av en ny hjemfallsordning er bl.a. langsiktig nasjonal handlefrihet, hensynet til offentlige inntekter og god ressursbruk, verdiskaping og konkurranse i et velfungerende kraftmarked. Moderniseringsdepartementet legger særlig vekt på at hjemfallsregelverket skal legge til rette for et effektivt marked for eierandeler i kraftselskaper. En hovedbetingelse for dette er at samme regler for hjemfall gjelder for alle typer kraftselskaper, og at det ikke legges opp til ordninger som hindrer omsetningen av eierandeler. Dette innebærer at det enten må innføres hjemfall for alle eller at hjemfallsordningen avvikles. Moderniseringsdepartementet tar

Postadresse
Postboks 8004 Dep
N-0030 OSLO

Kontoradresse
Akersg. 59

Telefon
22 24 90 90
Org no.
972 417 785

Administrasjonsavdelingen
Telefaks
22 24 27 14

Saksbehandler
Anne Kristine Hage
22 24 48 51

utgangspunkt i at det, i tråd med utvalgets anbefaling og tidligere behandling i Regjeringen, innføres en hjemfallsordning for alle.

Det er ulike oppfatninger i utvalget om den nærmere utformingen av hjemfallsinstituttet. Moderniseringsdepartementet støtter i all hovedsak departementsrepresentantenes standpunkter:

- Når det gjelder hjemfallets innhold, støtter Moderniseringsdepartementet forslaget om en modell med tradisjonelt hjemfall til staten med kompensasjon i form av etteroppgjør til konsesjonær. Kompensasjonen kan tilsvare 20 prosent av det hjemfalte markedsverdi, og staten bør ut fra visse rammer stå fritt til å beslutte om oppgjøret skal skje i form av økonomisk vederlag eller eierandel.
- Konsesjonstidens lengde bør settes til 75 år fra det tidspunkt konsesjonsregelverket endres, slik utvalgets flertall går inn for. Den såkalte transaksjonsmodellen, som et mindretall foreslår, vil vi sterkt fraråde. Utvalgets utredning viser at denne vil være svært vanskelig å administrere. Videre mener departementet at en slik modell vil hindre omsetningen av eierandeler i kraftselskaper på en måte som er i strid med de grunnleggende forutsetningene som lå til grunn for Hjemfallsutvalgets utredning.
- Når det gjelder fordeling av hjemfalte verdier, viser vi til særuttalelse fra departementsrepresentantene i utvalget, og støtter denne.

Det har vært en sentral premiss for utvalget at et fremtidig hjemfallsregime blir utformet i samsvar med EØS-avtalen.

Utvalget har søkt bistand av førsteamanuensis dr. juris Olav Kolstad, som har utarbeidet en juridisk betenkning vedrørende de EØS-rettslige problemstillingene. Denne er inntatt som vedlegg 3 til utredningen. I sin betenkning har Kolstad blant annet drøftet statsstøtterettslige problemstillinger knyttet til dagens hjemfallsinstitutt og til nye modeller for et eiernøytralt hjemfallsinstitutt.

Vi anser disse problemstillingene for å være kompliserte.

Moderniseringsdepartementet mener imidlertid at det neppe er stor prosessrisiko forbundet med å fremme et lovforslag i overensstemmelse med prinsippene i Olje- og energidepartementets høringsforslag fra 2002, der det ble lagt opp til at offentlige eiere ble pålagt hjemfall 60 år etter lovendringstidspunktet, mens konsesjonene for private kraftverk løp videre uendret, med hjemfall som fastlagt i opprinnelig konsesjon.

De statsstøtterettslige problemstillingene knyttet til hjemfallsinstituttet må drøftes grundig i forbindelse med utarbeidelsen av en odelstingsproposisjon. I denne prosessen vil vi komme tilbake med mer utfyllende vurderinger av forholdet til EØS-avtalens statsstøtteregler.

I kap. 8.1 vurderer utvalget konsekvensene av å oppheve hjemfallsinstituttet. Herunder anslås konsekvensene for offentlige inntekter av at de private aktørenes konsesjoner gjøres evigvarende og uten pålegg om hjemfall. Problemstillingen er også relevant i forhold til eventuelt å forlenge de private konsesjoner i forbindelse med innføring av hjemfall for offentlig eide kraftverk. Dersom det skulle være aktuelt å vurdere disse alternativene nærmere, mener Moderniseringsdepartementet at de økonomiske og administrative konsekvensene må utredes grundigere enn det som er gjort i Hjemfallsutvalgets utredning. Utvalgets flertall har her basert seg på beregninger foretatt av ECON i 2002, jf. kap. 8.1 og 10.3.1.2. Selv om det er foretatt visse oppdateringer av ECONs beregninger, kan det stilles spørsmål ved viktige forutsetninger som er lagt til grunn. Finansdepartementets representant i utvalget har i en særmerknad presentert alternative beregninger som gir svært avvikende resultater. Dette illustrerer at det er nødvendig med en grundigere analyse av de økonomiske konsekvensene dersom disse løsningene skal vurderes nærmere.

Med hilsen

for
Kari Metliaas (e.f.)
avdelingsdirektør

Anne Kristine Hage
seniorkonsulent